

Oponentský posudek na diplomovou práci

Terezy Kozákové

The Roles of Women in the Works of Two Jewish-American Female Authors: Rebecca Goldstein and Allegra Goodman

Předmětem diplomové práce Terezy Kozákové je zkoumání poměrně specifické větve americké židovské literatury – konkrétně prozaické tvorby dvou amerických židovských autorek, jejichž pozici v celkovém kontextu této menšinové literatury (v práci není tato pozice nikde blíže hodnocena) lze odvodit ze skutečnosti, že z celkového nemalého počtu obecně uznávaných a uváděných „prvoligových“ americko-židovských spisovatelů pravděpodobně jen dvě – Grace Paley a Cynthia Ozick – jsou ženy. To přirozeně nutně nic nevyovídá ani o uměleckých kvalitách obou autorek zkoumaných v recenzované práci, ani o přínosnosti jejich pohledů na měnící se roli židovských žen v důsledku asimilačních tlaků. Zmíněná kvantitativní převaha mužských židovských autorů, i zjevná převaha maskulinního (a zčásti snad i lehce patriarchálního) pohledu na americko-židovskou realitu v jejich dílech, je spíše reflexí síly židovské náboženské i společenské tradice s její výraznou „dělbou práce“ mezi muži a ženami, nežli čehokoliv jiného. Avšak, zamyslíme-li se nad budoucností americko-židovské literatury, což přirozeně souvisí i s šancemi americko-židovské komunity na zachování svých specifik, je právě tvorba obou „outsiderek“ velmi významná pro pochopení nejnovějších vývojových tendencí. Jak vyplývá z práce, sociologické studie zkoumající změny v americko-židovské komunitě posledních desetiletí docházejí k závěru, že role americko-židovských žen v procesu asimilace (resp. i v procesu odolávání asimilačním tlakům) je mnohem větší a podstatnější, nežli by bylo možno vydedukovat z tvorby americko-židovských spisovatelů-mužů. Totéž přesvědčivě dokládají i jednotlivé ženské příběhy z děl Rebecy Goldstein a Allegru Goodman, jimiž se Tereza Kozáková ve své práci zabývá.

Diplomantčin přístup ke zkoumaným literárním artefaktům se opírá spíše o „obsah“ nežli o formální rozbor literárně-uměleckých charakteristik zkoumaných děl, a její pozornost se zaměřuje na charakteristiku a analýzu vývojových tendencí postavení ženy v židovské komunitě v rozličných společensko-dějinných situacích, a v závislosti na generační příslušnosti těchto žen. Tento sociologizující přístup k literatuře, byť v našem kontextu spíše nezvyklý (důraz se v letech od revoluce – zjevně v reakci na falešně sociologické teorie marx-leninské kritiky - klade spíše na analýzu a interpretaci tvárné stránky uměleckého díla), není nelegitimní, a v kontextu americké literární kritiky zdaleka ne neobvyklý. Pokud se však v daném (t.j. českém) kontextu jedná o přístup spíše netypický, **bylo by jistě vhodné opatřit ji příslušným teoretickým úvodem.** Teoreticky, nebo lépe řečeno obecně, vyznívají ovšem kapitoly první poloviny práce – zde se však nejedná o teoretické zdůvodnění zvolené výzkumné metodologie, nýbrž o obecně sociologický pohled na postavení role mužů a žen v judaistické tradici, na místo ženy a rodiny vůbec v teologických osnovách judaismu a v praxi židovské komunity, počínajíc uzavřenou komunitou „štetlu“ a konče různými variantami „otevřené“ americké společnosti. Fakta uvedená v těchto kapitolách přinášejí cenný systémový přístup k uvedeným jevům, jakož i k roli vzdělání v židovské komunitě a k „vzorům“ změny v americko-židovském náboženském a společenském životě, a jsou vhodným úvodem k analýze a interpretaci samotných literárních děl. Na obecném úvodu i na samotném rozboru literárních děl je třeba ocenit skutečnost, že autorka v oprávněné reakci na příliš jednostranně maskulinní pertraktování americko-židovské problematiky nesklouzla k opačnému extrému militantního feminismu. Její přístup vychází z představy, že židovská náboženská tradice není žádným homogenním celkem, jenž by bylo možno paušálně přijímat

nebo naopak paušálně odmítat, ale že obsahuje řadu prvků (např. představu o přirozené komplementaritě mužských a ženských rolí) , jež stojí za záchranu, a jež je možno integrovat do smysluplného a životaschopného „kompromisu“ s požadavky americké sekulární společnosti. (To přirozeně, podle mého názoru, platí i pro ostatní tradice bojující o přežití v multikulturní americké společnosti.)

Celkově na mě diplomová práce T. Kozákové zapůsobila jako živé, angažované pojednání o problematice americko-židovských žen, v němž prokázala bystrost úsudku spojenou s obsáhlou a současně hlubokou znalostí předmětu, jímž se zabývala. Práce rovněž splňuje veškeré formální požadavky kladené na diplomovou práci (m.j. je psána čtivou, idiomatickou angličtinou, s minimálním počtem neopravených překlepů) a proto ji doporučuji přijmout k obhajobě a ohodnotit známkou *výborně*.

V Praze, 11. 5. 2006

Doc. PhDr. Josef